

Darbuotojų teisės

Darbuotojų teisės užtikrinamos Jungtinės Karalystės teisės aktais. Vienos teisės pradedamos taikyti pradėjus dirbti, o kitos priklauso nuo darbo stažo. Šioje skiltyje pateikiami darbdaviui keliami reikalavimai darbuotojo atžvilgiu. Tai yra jūsų teisės.

Minimalus šalies darbo užmokestis

Dirbdami pagal neterminuotą ar trumpalaikę darbo sutartį arba agentūroje, privalote gauti ne mažesnę nei minimalų darbo užmokestį. Atsižvelgiant į jūsų amžių, tai gali būti minimalus šalies darbo užmokestis (angl. National Minimum Wage, NMW) arba pragyvenimo minimumas (angl. National Living Wage, NLW).

Jei jums mokama už atlikto darbo vienetus (pvz., už atliktą supakuotą, surinktą ir kt. darbo vienetų skaičių), jūs vis tiek turite gauti ne mažesnę nei atitinkamo minimalaus užmokesčio ekvivalentą. Išimties taikomos savarankiškai ir savanoriškais pagrindais dirbantiems asmenims.

Daugiau informacijos apie minimalaus darbo užmokesčio ir pragyvenimo minimumo dydį žr. GOV.UK skiltyje NMW.

Darbo valandos

Neleidžiama dirbti daugiau nei 48 valandas per savaitę, įskaitant viršvalandžius, išskyrus atvejus, kai to pageidauja pats darbuotojas.

Turite teisę turėti bent vieną laisvadienį per savaitę arba du laisvadienius per dvi savaites. Jei dirbate daugiau nei šešias valandas per dieną, turi būti suteikiama ne trumpesnė nei 20 minučių pertrauka.

Kasmetinės atostogos

Pagal įstatymą per metus turite teisę gauti minimalias mokamas atostogas, pradedant skaičiuoti nuo pirmosios darbo dienos. Tai taikoma tiek darbuotojams, dirbantiems ne visą darbo dieną, tiek dirbantiems pagal terminuotą darbo sutartį. Naujausią informaciją žr. GOV.UK skiltyje Pay and work rights (darbo užmokestis ir darbuotojų teisės).

Išsami informacija apie atostogas pateikiama darbo sutartyje. Jos priklauso nuo įprastų darbo valandų (pro rata ne visą darbo dieną dirbantiems darbuotojams), sukauptų dirbant darbdaviui, ir turi būti apmokėtos pagal įprastus darbo įkainius. Darbdavys turi teisę nuspręsti, kada išleisti darbuotoją atostogų, tačiau, jei kyla problemų norint gauti leidimą atostogoms, pasikonsultuokite su GLAA.

Išeinant iš darbo, turi būti sumokėta už visas sukauptas, tačiau neišnaudotas atostogas. Jei darbdavys neišleidžia jūsų atostogų arba jei jums nebuvo sumokėti atostoginiai, skambinkite „Acas“ pagalbos linija arba kreipkitės į gyventojų konsultavimo biurą (angl. Citizens Advice), kurie suteiks išsamią informaciją dėl mokėjimo pareikalavimo. Daugiau naudingų kontaktų žr. www.gla.gov.uk/contacts.

Detalizuotas atsiskaitymo lapelis

Darbo užmokesčio mokėjimo dieną turite gauti atsiskaitymo lapelį, kuriame nurodytas bruto darbo užmokestis ir suma po mokesčių. Tai gali būti spausdintas arba elektroninis dokumentas, kuriame nurodoma suma ir atskaitymų priežastis.

Atskaitymai, pavyzdžiui, mokesčiams ir nacionaliniam draudimui (angl. National Insurance), gali keistis kas savaitę. Jie turi būti nurodyti kiekviename atsiskaitymo lapelyje. Turite laiku gauti sutartą darbo užmokestį, įskaitant atostoginius ir laikinojo nedarbingumo išmoką.

Atskaitymai nuo darbo užmokesčio

Darbdavys gali atlikti tik tam tikrus atskaitymus nuo darbo užmokesčio ir jie turi būti nurodomi atsiskaitymo lapelyje. Visada turite gauti atsiskaitymo lapelyje nurodytą „grynąją sumą“ po atskaitymų.

Kai kurie atskaitymai yra nustatyti įstatymų, pavyzdžiui, mokesčiai ir nacionalinio draudimo įmokos, kiti atskaitymai sutariai darbo sutartimi, pavyzdžiui, apgyvendinimo ar transporto mokesčiai. Atkreipiame dėmesį, kad kai kurie sutartyje nurodyti atskaitymai gali būti neteisėti. Jei kyla abejonių, pasikonsultuokite su GLAA.

Net jei esate sutarę dėl atskaitymo, jūsų darbo užmokestis negali būti mažesnis už atitinkamą minimalų darbo užmokestį, išskyrus ribotą apgyvendinimo sumą. Daugiau informacijos žr. GOV.UK skiltyje Pay and work rights (darbo užmokestis ir darbuotojų teisės).

Sveikata ir sauga

Darbdavys yra teisiškai atsakingas už jūsų sveikatą ir saugą darbe. Jums turi būti nemokamai suteikta informacija apie sveikatą ir saugą, mokymai, apsauginiai drabužiai ir būtini pakeitimai, jei to reikia.

Laikinojo nedarbingumo išmoka

Jūsų darbo sutartyje turėtų būti nurodyta, kokią išmoką gausite laikinojo nedarbingumo atveju. Jungtinėje Karalystėje turite teisę gauti įstatymo numatytą laikinojo nedarbingumo išmoką (angl. Statutory Sick Pay, SSP). Ji skiriama, jei nedirbama keturias ar daugiau dienų iš eilės. Pagal darbo sutartį kitomis aplinkybėmis gali būti išmokamos papildomos išmokos ar suteikiama kitų privilegijų.

Darbo sąlygos

Tai yra susitarimas tarp jūsų ir darbdavio. Teisiškai, jei dirbama ilgiau nei vieną mėnesį, turi būti pateikta išsami rašytinė informacija apie darbo sąlygas.

Rašytinės įdarbinimo sąlygos turi būti pateiktos per du mėnesius nuo darbo pradžios. Jose turi būti nurodyta ši informacija:

- jūsų vardas ir pavardė;
- darbdavys;
- darbo tipas;
- darbo pradžios data;
- darbo vieta;
- darbo užmokestis ir mokėjimo terminai (kas savaitę ar mėnesį);
- darbo valandos;
- atostogos;
- laikinojo nedarbingumo pašalpa;
- drausminių nuobaudų skyrimo, atleidimo iš darbo ir apskundimo tvarka;
- pranešimų teikimas išeinant iš darbo arba gavimas atleidžiant iš darbo.

Darbdavys turi teisę keisti sutarties sąlygas tik su jūsų leidimu.

Kontaktai

Gangmasters & Labour Abuse Authority

PO Box 10272, Nottingham, NG2 9PB

www.gla.gov.uk

el. p. intelligence@gla.gov.uk

+44 (0)345 602 5020

Nemokama konfidenciali pranešimų linija:

0800 432 0804

Daugiau informacijos: www.gla.gov.uk/contacts

Apie GLAA

Organizacija „Gangmasters & Labour Abuse Authority“ (GLAA) įsteigta siekiant apsaugoti darbuotojus nuo išnaudojimo.

Mūsų profesionalūs tyrėjai tiria problemas, su kuriomis susiduria darbuotojai – nuo darbo užmokesčio nemokėjimo iki priverstinio darbo, prekybos žmonėmis ir kitų šiuolaikinės vergovės aspektų.

GLAA veikia pagal griežtą licencijavimo sistemą, skirtą samdytojams – įmonėms ir privatiems asmenims, siūlantiems darbuotojus darbui Jungtinės Karalystės šviežių produktų sektoriuje. Tai apima žemės ūkio, sodininkystės, vėžiagyvių rinkimo ir visas susijusias perdirbimo bei pakavimo pramonės sritis.

Visi licencijuoti samdytojai turi atitikti griežtus licencijavimo reikalavimus. Laikinų darbuotojų siūlymas darbui pirmiau išvardytose pramonės srityse neturint licencijos yra nusikalstama veika, už kurią skiriama iki 10 metų laisvės atėmimo bausmė. Susitarimai su nelicencijuotais darbo teikėjais taip pat yra nusikalstama veika, už kurią skiriama iki 6 mėnesių laisvės atėmimo bausmė.

Pagalba užkertant kelią darbuotojų išnaudojimui

Mums reikalinga jūsų pagalba, kad galėtume apsaugoti jūsų teises ir užtikrinti darbo sąlygas pagal įstatymų numatytas nuostatas. Kreipkitės į mus, jei manote, kad su jumis buvo pasielgta netinkamai, neteisingai ar neteisėtai.

Neturėdami jūsų pateiktos informacijos, mes negalėsime jums padėti.

Galite:

- skambinti 0345 602 5020 (2 parinktis) ir gauti tiesioginę konsultaciją – nuo pirmadienio iki penktadienio 9–17 val. (suteikiamas vertėjas);
- rašyti el. paštu intelligence@gla.gov.uk;
- skambinti NEMOKAMA konfidencialia pranešimų linija telefonu 0800 432 0804;
- pateikti informaciją mūsų interneto svetainėje adresu www.gla.gov.uk;
- rašyti mums adresu GLAA, PO Box 10272, Nottingham, NG2 9PB.

Jei norite pasitarti dėl darbo teisių su patyrusiu ekspertu, kreipkitės į vietos gyventojų konsultavimo biurą (angl. Citizens Advice Bureau) arba skambinkite „Acas“ pagalbos linija telefonu 0300 123 1100.

GLAA licencijavimo reikalavimai

Pagal Jungtinės Karalystės teisės aktus darbdavys yra įpareigotas apsaugoti darbuotojus nuo netinkamo elgesio ir išnaudojimo.

Taip pat šie įstatymai užtikrina teises, susijusias su:

- darbo užmokesčiu – turite gauti ne mažesnę nei minimalų šalies darbo užmokestį;
- gaunamais atostoginiais;
- sutarties sąlygomis;
- darbo pertraukų trukme ir dažniu;
- elgesiu su jumis darbe;
- sveikatos apsauga, gerove ir sauga, pasirūpinant jūsų sauga ir (arba) suteikiant saugos įrangą, kai to reikalaujama;
- apgyvendinimo ir transporto, jei tuo turi pasirūpinti darbdavys, reikalavimais.

GLAA licencijavimo reikalavimai – tęsinys

Šios teisės užtikrinamos ir taikant GLAA licencijoje nurodytus reikalavimus.

Jūsų darbdavys turi turėti galiojančią licenciją, jei jums siūlomas darbas žemės ūkio, sodininkystės, vėžiagyvių rinkimo arba susijusiose perdirbimo ir pakavimo pramonės srityse.

Jei kyla įtarimų, kad kažkas veikia be licencijos ar pažeidžia teisinius reikalavimus, kreipkitės į GLAA.

Pažeidžiamų ir išnaudojamų darbuotojų apsauga